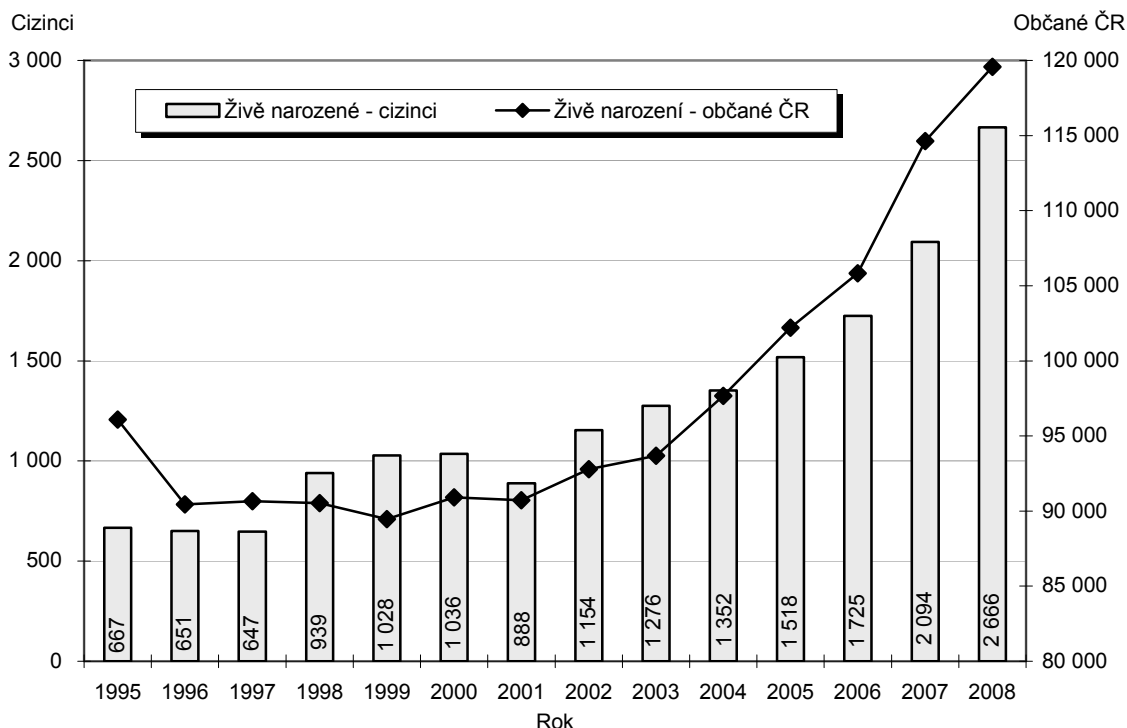

2. Narození cizinci

V předkládané kapitole je analyzován proces porodnosti. Jeho zařazení na první místo je dáno logickým plynutím událostí, které se mohou sledovanému jedinci, resp. populaci jedinců přihodit. V uplynulém roce 2008 dosáhl počet živě narozených cizinců 2 666.

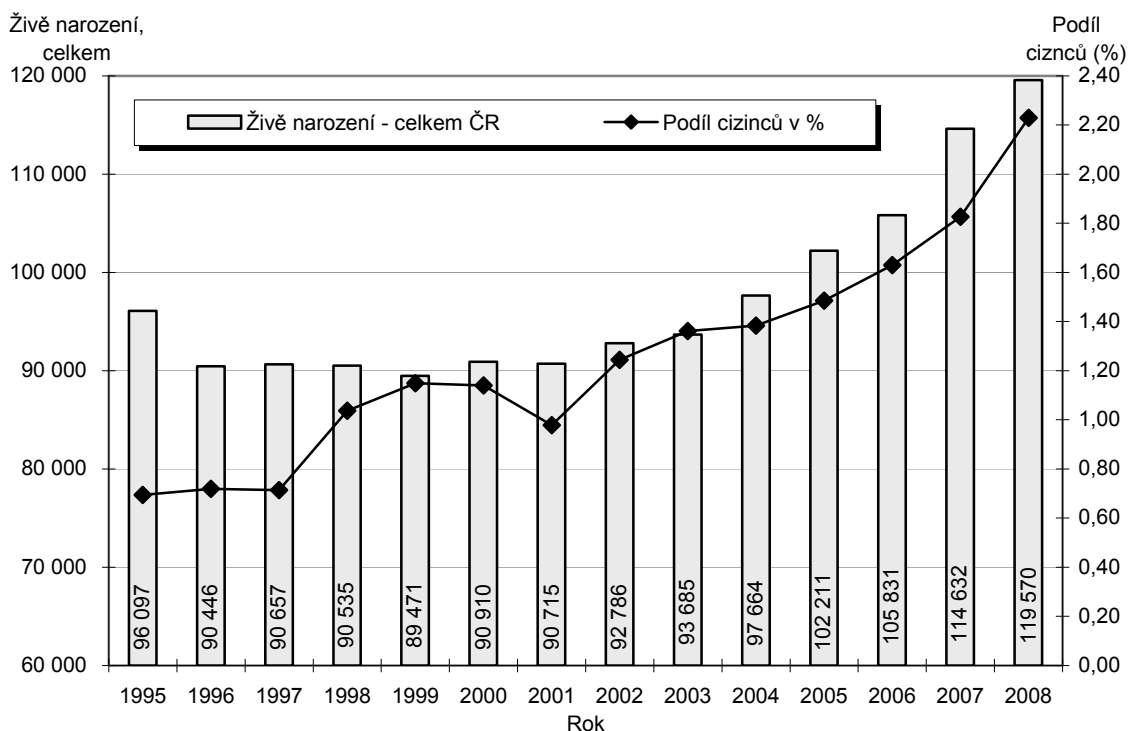
Graf 4: Počet živě narozených dětí občanů ČR a cizinců v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)

Jak ukazuje graf 4, je toto číslo nejvyšší za uplynulých čtrnáct let sledovaného vývoje. Celkově lze však konstatovat, že se počet živě narozených cizinců pohybuje dlouhodobě na nízkých hodnotách a teprve v minulém roce přesáhl hranici 2 000. Z grafu lze vyčíst, že jak počet živě narozených dětí cizinců, tak počet živě narozených dětí občanů ČR má v posledních letech vzrůstající charakter.

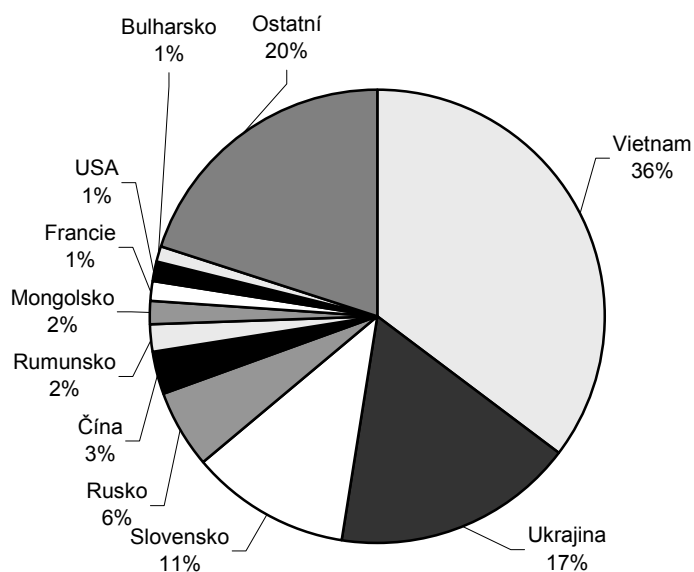
Číselné hodnoty živě narozených dětí zachycuje taktéž graf 5, ve kterém jsou navíc zobrazeny podíly dětí s jiným než českým státním občanstvím. Ty od roku 2001 zaznamenaly kontinuální nárůst. Lehce kolísavý nárůst podílu dětí-cizinců z prvních let sledovaného období byl zastaven právě v roce 2001, tedy v roce následujícím po významné legislativní úpravě v podobě nového zákona o pobytu cizinců na území ČR (zák. č. 326/1999 sb.; viz poznámka pod čarou 3). Legislativní změna byla doprovázena prudkým poklesem počtu cizinců v evidenci Cizinecké policie MV ČR (pokles přibližně o 30 tisíc osob) a odrazila se i na snížení počtu narozených cizinců v roce 2001.

Graf 5: Počet živě narozených dětí v ČR a podíl cizinců v letech 1995–2008 (Pramen: ČSÚ)

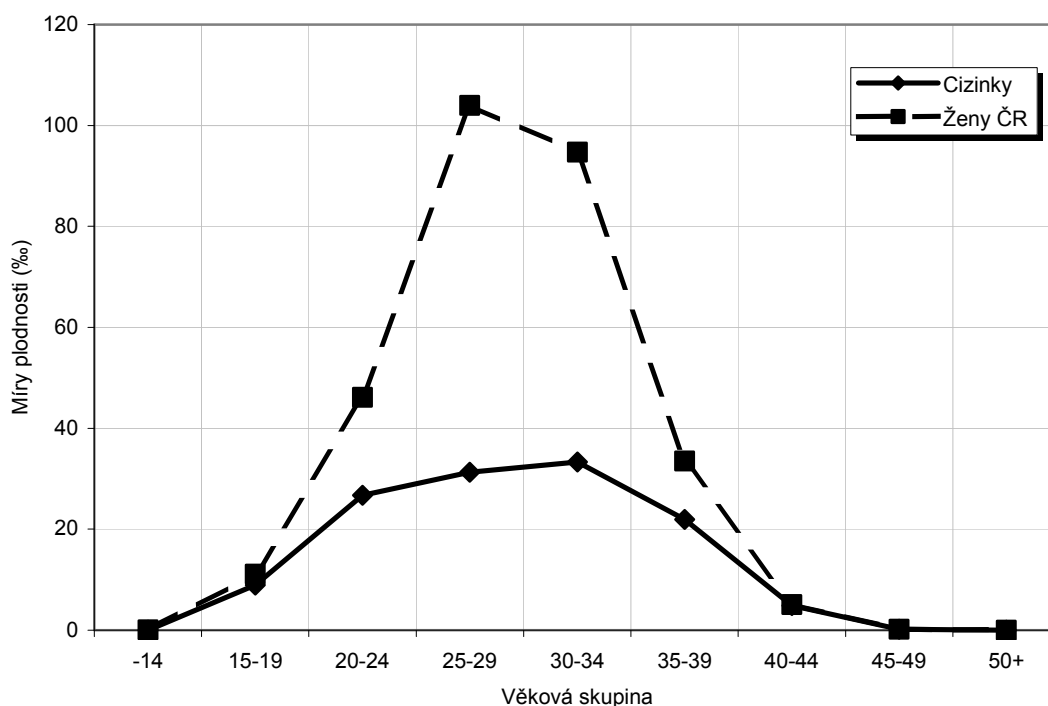
Graf 6 je posledním grafem, který zobrazuje strukturu narozených cizinců podle státního občanství. Mezi lety 1995 až 2008 včetně se v České republice narodilo více jak 17,5 tisíc cizinců. Z hlediska rozdělení podle nejčastějších státních občanství můžeme pozorovat nejvyšší procento u vietnamských dětí (36 % a 6 219 dětí). Pomineme-li kategorii „Ostatní“, za vietnamskými dětmi se umístily děti ukrajinské (17 % a 3 046) následované dětmi slovenskými (11 % a 2 004). Ostatní státní občanství nedosáhla ve sledovaném časovém intervalu ani 10 % a absolutní počty dětí těchto státních občanství nepřesáhly 1000.

Graf 6: Narození cizinci v letech 1995–2008 podle státního občanství (Pramen: ČSÚ)

Graf 7 je prvním grafem, který znázorňuje intenzitu plodnosti v nejaktuálnějším sledovaném roce. V grafu je porovnáváno rozložení plodnosti podle věku ženy cizinek a občanek ČR. Je patrné, že intenzita plodnosti cizinek je nižší než v případě žen ČR. Podobný profil zaznamenaly křivky pouze v počátečních a koncových věkových skupinách. Zatímco poměrně výrazný vrchol je patrný u žen ČR, a sice ve věkových skupinách 25–29 a 30–34, pro cizinky toto platné není a jejich maximální intenzita plodnosti je rozložena mezi více věkových skupin.

Graf 7: Míry plodnosti podle věku matky (2008)
(Pramen: ČSÚ)

Vývoj hodnot úhrnné plodnosti mezi jednotlivými roky ukazuje tabulka 1. Potvrzují se předchozí tvrzení, že intenzita plodnosti cizinek je oproti ženám ČR podstatně nižší. Toto platí pro všechny sledované roky. U obou skupin matek je však patrný mírně vzrůstající trend hodnot úhrnné plodnosti.

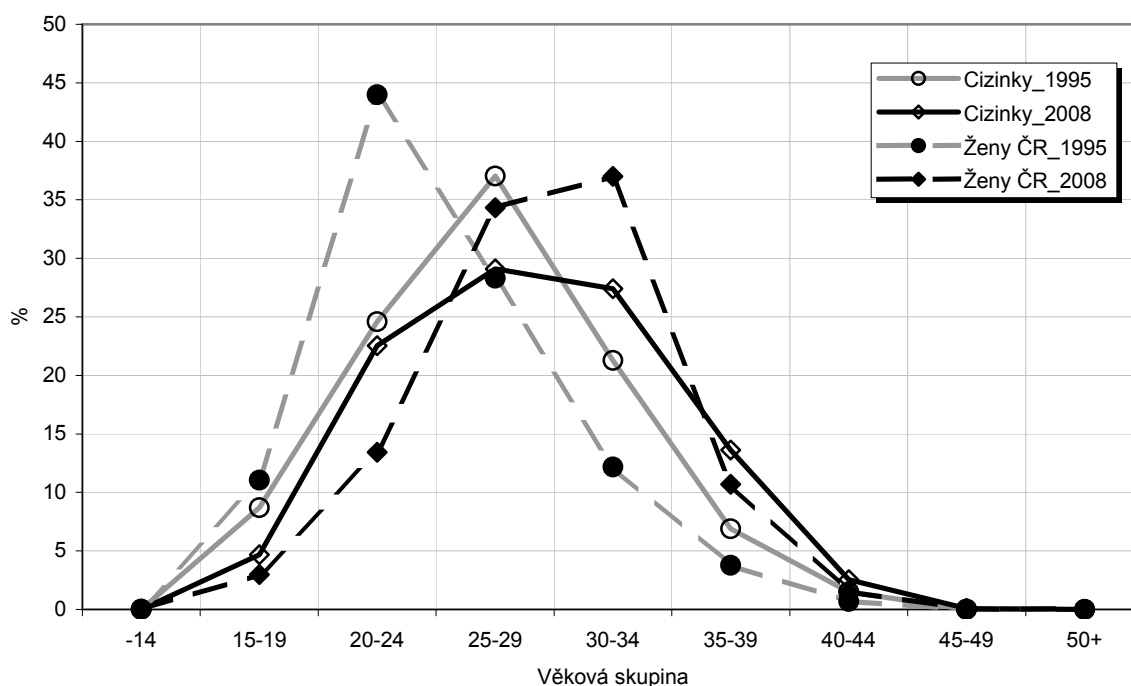
Tab 1: Vývoj úhrnné plodnosti mezi lety 2005–2008
(Pramen: ČSÚ)

Rok	2005	2006	2007	2008
Ženy ČR	1,28	1,32	1,42	1,47
Cizinky	0,59	0,59	0,61	0,64

Podobně jako se lišila křivka měr plodnosti podle věku, liší se také rozložení narozených podle věku matky u cizinek a občanek ČR. Z grafu 8 jsou patrné dvě skutečnosti. Je vidět posun rození dětí do vyššího věku matky, přičemž zřetelněji se posun projevil u žen ČR. Zatímco v roce 1995 se nacházel vrchol ve věkové skupině 20–24 let, v současné době dochází k přesunu do vyšších věkových skupin a vrchol již není příliš výrazný. Můžeme mluvit spíše o dvou maximech v po sobě jdoucích věkových skupinách 25–29 a 30–34 let. Ve vyšších věcích pak dochází k prudkému poklesu. Také z pohledu matek-cizinek je patrný vrchol v počtu narozených spíše v roce 1995 než 2008. V roce 1995 se nacházel ve věkové skupině 25–29 let. V roce 2008 však již tento vrchol není možné zaznamenat a lze pouze konstatovat, že nejvyšší počty narozených dětí matek cizinkám se nacházely ve věkovém rozmezí 20–34 let.

Druhá skutečnost ukazuje, že matky cizinky nezaznamenaly, resp. nedošlo u nich k tak výraznému posunu rození dětí do vyšších věkových skupin tak, jak tomu je u matek ČR a že věkové rozložení narozených dětí matek cizinkám je rovnoměrnější než v případě matek ČR.

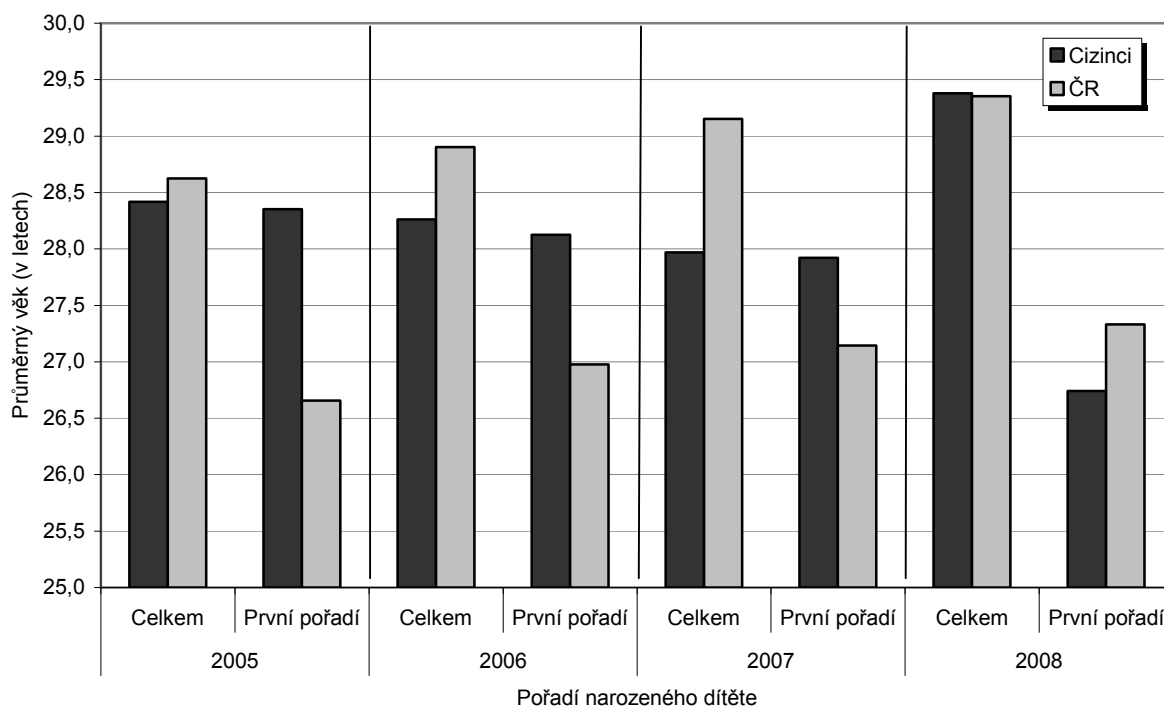
**Graf 8: Rozložení narozených podle věku matky
(Pramen: ČSÚ)**

Jiný pohled na věkové rozložení narozených dětí přináší graf 9 zobrazující průměrný věk matky při narození dítěte. Je patrné, že v prvních třech letech průměrný věk matky při narození dítěte u cizinek klesal, naopak u žen ČR je zřetelný kontinuální nárůst. V současné době se věk matky jak u cizinek, tak u žen ČR pohybuje na shodné úrovni (29,4 let u cizinek i matek s občanstvím ČR).

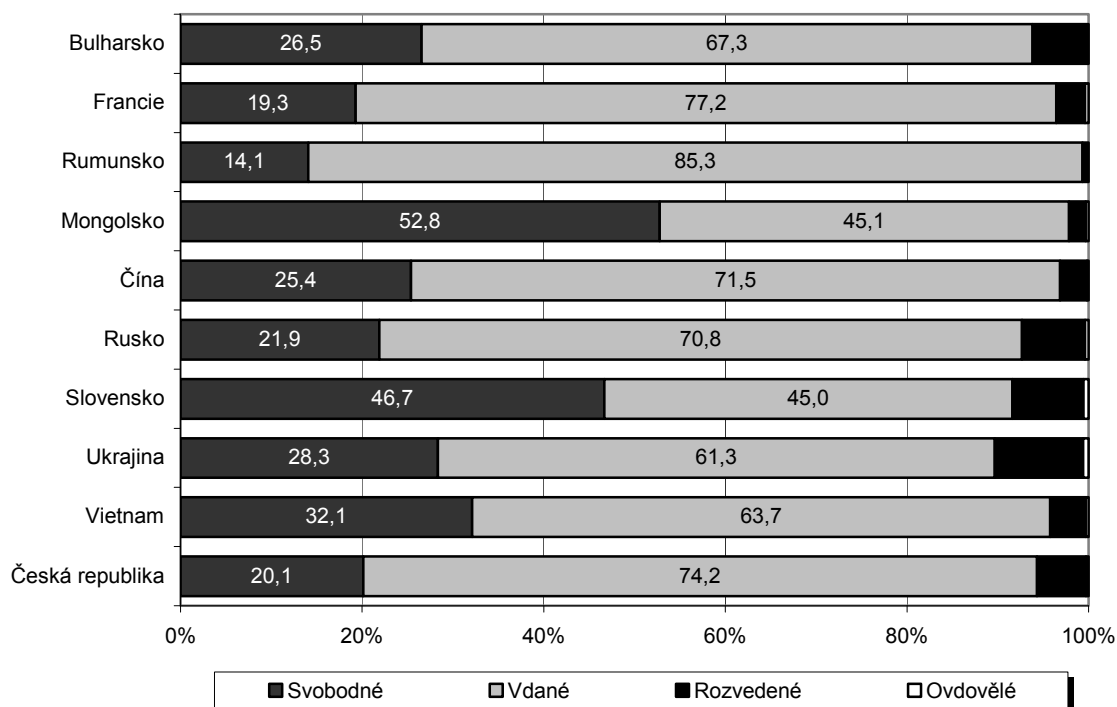
Odlíšná situace je v případě průměrného věku matky při narození prvního dítěte. Vyjma posledního roku byl průměrný věk cizinek vždy vyšší a udržoval se na úrovni hodnoty průměrného věku při narození všech dětí. Znamená to, že se cizinkám rodily na území České republiky převážně děti prvního pořadí, počet dětí vyššího pořadí byl zanedbatelný. Jinak tomu bylo ale v roce 2008. Průměrný věk při narození prvního dítěte u cizinek velmi výrazně poklesl a odlišil se od průměrného věku při narození všech dětí. Je tedy možno usuzovat na rození dětí vyššího než prvního pořadí.

Graf 9: Vývoj průměrného věku matky při narození dítěte
(Pramen: ČSÚ)

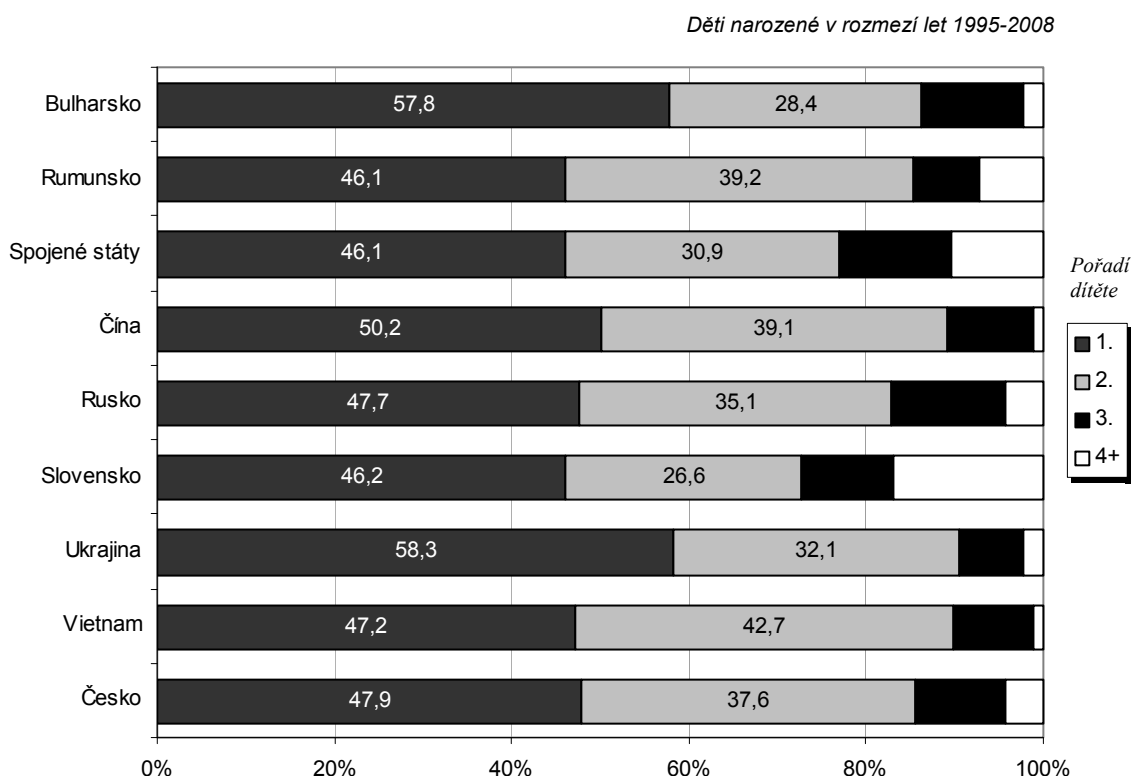
Graf 10: Rodinný stav matky podle státního občanství dítěte
(Pramen: ČSÚ)

Děti narozené v rozmezí let 1995-2008

Graf 10 znázorňuje rozložení státních občanství dětí podle rodinného stavu matky. Je patrné, že až na Mongolsko a Slovensko převažovaly u vybraných občanství v rozmezí let 1995–2008 matky vdané. U již zmiňovaného Slovenska bylo zastoupení svobodných a vdaných matek přibližně na stejné úrovni. V případě Mongolska však podíl svobodných matek převažoval výrazněji. Největší podíl vdaných matek se vyskytuje u Rumunska (85 %) a dále Francie (77 %) a také u České republiky (74 %). Vyšší podíly rozvedených matek se ve sledovaném časovém rozmezí nacházely pouze u Ukrajiny a Slovenska.

**Graf 11: Pořadí narozeného dítěte podle státního občanství
(Pramen: ČSÚ)**

Z hlediska rozložení narozených dětí podle pořadí je z grafu 11 patrné, že většinové zastoupení zaujímaly děti prvního pořadí, a to také včetně státního občanství ČR. Největší zastoupení dětí prvního pořadí zaujímají děti u Ukrajiny (blíží se až k 60 %), dále také Bulharska a Číny.

Zastoupení dětí druhého pořadí se u dětí narozených v rozmezí let 1995–2008 pohybovalo až na výjimky (Vietnam, Čína a naopak Bulharsko, Slovensko) přibližně od 30 do 35 %. Zastoupení dětí vyššího pořadí jen u některých státních občanství (Bulharsko, Česko, Polsko, Slovensko, Spojené státy, Vietnam) dosahuje hodnoty kolem 10 %. Podíl dětí čtvrtého a vyššího pořadí měl ve sledovaném rozmezí výraznější zastoupení u Spojených států (nad 10 %) a především Slovenska (17 %).

Závěr:

Úroveň porodnosti cizinek a občanek ČR byla ve sledovaných letech odlišná. Nejvýrazněji se lišila intenzitou, která byla u cizinek podstatně nižší. Méně znatelné odlišnosti byly patrné u diferenční porodnosti z hlediska státního občanství a pořadí narozeného dítěte. Až na občanky Mongolska a Slovenska převládaly při porodu ženy vdané, totéž lze tvrdit o pořadí narozeného dítěte, kdy podíl prvně narozeného dítěte dosáhl u všech státních občanství hodnoty téměř 50 %. U ukrajinských žen 50% hranici poměrně výrazně přesáhl.